

PRIMA ZI A PRIMĂVERII, CU ECLIPSĂ DE SOARE ȘI ECHINOCTIU

Prima zi a primăverii 2015 a fost sărbătorită pe 20 martie.

Această dată este considerată prima zi a primăverii astronomice, cu ocazia echinocțiului, numit și echinox. Totodată, prima zi a primăverii 2015 a coincis cu eclipsa parțială de Soare, vizibilă și în România, precum și cu fenomenul cunoscut sub numele de Super-Lună.

Echinocțiul marchează acel moment din fiecare an când ziua și noaptea au durate egale în orice loc de pe Pământ, datorită faptului că Soarele, în mișcarea sa aparentă pe cer, se află exact pe ecuatorul ceresc. Există două astfel de fenomene: echinocțiul de primăvară și echinocțiul de toamnă. De la un an la altul, fenomenul nu se produce la aceeași dată datorită faptului că anul calendaristic nu este egal cu cel tropic. Echinocțiul de primăvară reprezintă momentul când Pământul este cel mai aproape de Soare și, începând de la această dată, durata zilei va fi în continuă creștere, iar cea a nopții în scădere, până la data de 21 iunie, când va avea loc solstițiul de vară. În emisfera sudică a Pământului, fenomenul este invers, astfel că în regiunile respective acest moment marchează începutul toamnei astronomice. Totodată, în regiunile polare, în emisfera nordică, începe lungă zi polară, iar în cea sudică începe noaptea polară, care vor dura, fiecare, câte șase luni. În perioada echinocțiului de primăvară, totul se trezește la viață, tinde să iasă la suprafață, să se bucure de energiile profunde ale primăverii.

Super-Luna este un fenomen care apare atunci când Luna plină ajunge pe orbita sa la cea mai mică distanță față de Terra și apare mult mai mare decât în celelalte nopți. În general, se produc între trei și șase

Super-Luni pe an.

Momentul cel mai important l-a reprezentat eclipsa parțială de Soare. Aceasta a început la ora 10.45, a avut maximul în jurul orei 11.55 și s-a terminat la ora 13.05, având o durată medie de două ore și 20 de minute. Acoperirea Soarelui de către Lună a variat în funcție de locul de unde a fost observată. În sudul țării, acoperirea a fost mai mică, în timp ce în nord-vestul țării procentul de acoperire a Soarelui a fost mai mare. Următoarea eclipsă parțială de Soare vizibilă din România se va produce peste cinci ani, la 21 iunie 2020. Alte

eclipse de Soare, mai recente ca dată au avut loc la 4 ianuarie 2011 și la 29 martie 2006. Ultima eclipsă totală care a putut fi văzută în țara noastră a fost în 1999 și se va repeta abia în 2081.

O eclipsă de Soare se produce atunci când Luna trece între Pământ și steaua sa, prin fața astrului. Văzut de pe Pământ, discul Lunii este de obicei mai mare decât cel al Soarelui și, dacă se interpoziție între privitor și astru, îi blochează lumina, aruncând o umbră corespunzătoare

pe Terra. Deși eclipsa solară de vineri, care în România a fost una parțială, nu a fost influențată de celelalte două momente astronomice, specialiștii în domeniu spun că se întâmplă destul de rar ca ele să se producă în aceeași zi. Cele trei fenomene, echinocțiul, Super-Luna și eclipsă solară se vor produce din nou în aceeași zi, în acest secol, în anii 2053 și 2072.

De-a lungul istoriei eclipsele au fost așteptate cu teamă, fiind privite ca semne rele, mai ales de către liderii anumitor comunități. De altfel, există nenumărate legende și mituri legate de dispariția "bilei de foc de

pe cer", de la cele legate de vârcolaci până la cele legate de un Dumnezeu supărat pe oameni.

Specialiștii susțin însă, că trebuie avută foarte mare grijă la măsurile de protecție necesare pentru ochi. Observarea eclipsei solare fără protecție poate duce la retinopatie solară, care nu are tratament și poate fi permanentă. Arsurile retiniene nu sunt dureroase, dar duc la orbire după câteva ore de la expunere.

Maria Giurchița

UREDNIȘTVO:

ISSN KOD 1841-9925

Počasni glavni urednik: prof. Milja RADAN

Glavni urednik: Ivan DOBRA

Urednici: Lina TINKUL; Daniel LUKAČELA; Slavica-Marija MUSELIN; Marija LACKIĆ; Marija ĐURKICA

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter i grafički dizajn: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

REDACȚIA:

COD ISSN 1841-9925

Redactor principal onorific: prof. Mihai RADAN

Redactor principal: Ivan DOBRA

Redactori: Lina TINCUL; Daniel LUCACELA; Slavica-Marija MUSELIN; Maria LAJCHICI; Maria GIURCHIȚA

Tehnoredaktor: Zlatko Nikola URSUL

Fotoreporter și designer: Ljubomir RADAN

Adresa: Carașova 22, jud. Caraș-Severin, 327065 România

Telefon: 0040-255-232255; fax: 0040-255-232146

E-mail: zhrucr@gmail.com; hgredactia@gmail.com

Web: www.zhr-ucr.ro

U OVOM BROJU / ÎN ACEST NUMĂR:

TKO JE JEDINI SUDIONIK LICITACIJE?

str. 3
pag. 3

ŽASTO HRVATSKI?

str. 6
pag. 6

ȘCOLILE DIN CARAȘOVA

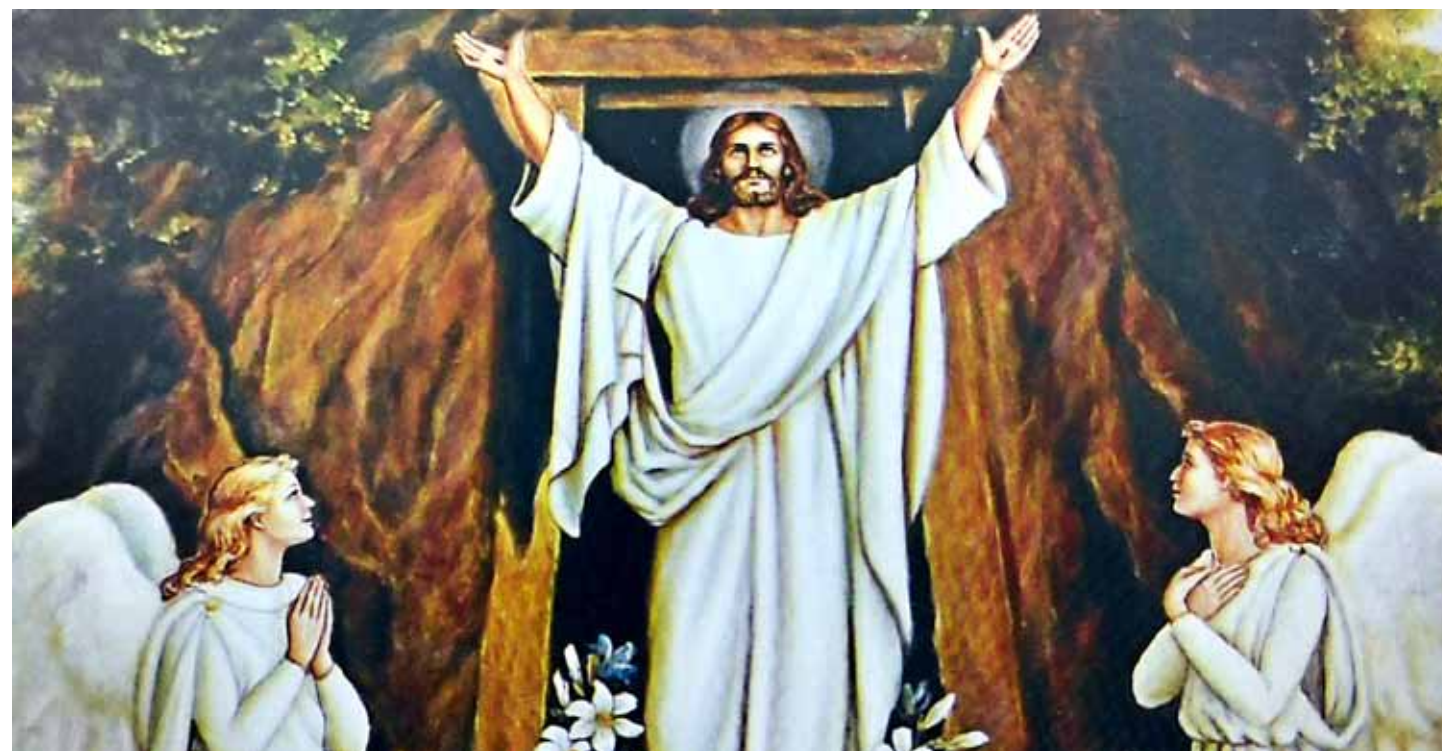
str. 10
pag. 10

**DVOJEZIČNO GLASILO KARAŠEVSKIH I TAMIŠKIH HRVATA
PUBLICAȚIE BILINGVĂ A UNIUNII CROAȚILOR DIN ROMÂNIA**

Godina: XXII
Broj: 117.
Ožujak 2015.
Anul: XXII
Nr.: 117
Martie 2015

SRETAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS!

LICITACIJA U KARAŠEVU

Nakon obeshrabrujuće dugog čekanja, nešto više od dvije godine, u zgradi karaševske općine je konačno održana iznimno važna licitacija za izvođenje kanalizacijskih radova u Karaševu.

Financiranje projekta odobreno je koncem 2012. godine i osim uvođenja sustava kanalizacije u našem najvećem mjestu, projekt obuhvaća još i radove za rehabilitaciju, moderniziranje i opremljivanje Doma kulture u Jabalču te osnivanje Centra za starije osobe u Karaševu. Ukupna vrijednost projekta iznosi više od 2 milijuna Eura, a novci su osigurani od strane Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj.

Licitacija je održana u petak 13. ožujka s početkom od 10,00 i unatoč pozamašnoj novčanoj vrijednosti projekta ponudu je dostavila samo tvrtka SC Edifice Build SRL u udruženju sa SC Emiliano Vest SRL. Nitko drugi. A to može biti i dobro i zlo u jednakoj mjeri. Dobro može biti zato što u slučaju proglašenja pobjednika licitacije ne postoje druge firme koje bi mogle kontestirati odluku ocjenivačke komisije i samim time odugovlačile početak radova. S druge strane, odsutnost konkurencije pretpostavlja povjeravanje radova jedinom sudioniku licitacije, bio on kakav bio, naravno, ukoliko ponuda odgovara zahtjevima iz cjelovite dokumentacije. Zašto u citavoj državi nije zainteresirana nijedna druga firma za izvođenje višemilijunskih radova, nije mi jasno. U najgorijem slučaju lako se je moglo dogoditi da niti tvrtka iz Fărliuga ne dostavi svoju ponudu do dana određenog za dostavljanje ponuda.

U tom slučaju bi se licitacija trebala ponovno organizirati i čitava situacija bi se još jače komplicirala, jer čitav postupak ponovnog organiziranja javnog natječaja pretpostavlja prolazak određenog vremena, a rok za finalizaciju radova ističe negdje početkom jeseni.

Vrativši se licitaciji iz karaševske komande, predsjednik komisije za provođenje javnog natječaja bila je Marija Vernika, inače tajnica karaševske općine, Adrian Bobar i Ivan Mateia su bili članovi, dok je u svojstvu vanjskog stručnjaka na sjednici sudjelovao i Vescan Florin-Doroftei. Ponuda jedinog pristupnika licitaciji otvorena je na samom početku sjednice, o provođenju postupka natječaja vođen je zapisnik koji, između ostalog, sadrži podatke

o danu i vremenu održavanja licitacije, članovima komisije, sudioniku licitacije, zaprimljenim ponudama i roku izvršenja radova (četiri i pol mjeseca). Rok za proglašenje pobjednika iznosi tri mjeseca, a činjenica da je Edifice Build SRL jedini sudionik licitacije ne znači obavezno da je on i pobjednik. Vescan Florin-Daniel, stručnjak povjerenstva za analizu ponuda, mišljenja je da bi u najboljem slučaju odluka o pobjedniku licitacije i povjeravanju radova mogla biti donesena najkasnije u roku od mjesec dana ali, isto tako, jedini sudionik natječaja bi mogao biti i diskvalificiran u slučaju da dostavljena ponuda ne odgovara uvjetima objavljenim u cjelovitoj dokumentaciji, još je rekao Vescan Florin-Daniel.

Ivan Dobra

SIMULACIJA DRŽAVNOG ISPITA U KARAŠEVU

Shodno Mihaiu Câmpeanu, ministru odgoja i znanstvenog istraživanja, specifični cilj simulacije organizirane krajem veljače na nacionalnom nivou je određivanje realnog stupnja znanja učenika 8. razreda tri mjeseca prije same Nacionalne evaluacije, odnosno primjena odgovarajućih mjera za popravak utvrđenih nedostataka učenika.

Prilikom Simulacije državnog ispita utvrđen je i stupanj znanja učenika 8. razreda iz Dvojezične rumunjsko-hrvatske gimnazije,

tako da su sada u školskoj ustanovi iz Karaševa već primjenjene mjere koje bi poboljšale znanje učenika do samoga Nacionalnog ispita. I ove godine, kao i lani, učenici 8. razreda iz karaševske škole su bolje prošli na rumunjskom jeziku i književnosti nego na matematiku. Od 25 učenika koji su pristupili ispitu, 15 su položili rumunjski jezik i književnost i samo 6 matematiku. Prolaznu ocjenu na oba ispitna predmeta dobilo je tek 5 učenika. Usporedbe radi, prošle godine samo su dvije učenice položile oba ispitna predmeta jer je ostale

učenike opet spriječila matematika. I kad smo sve kod prošle godine još bi htio dodati kako od tadašnjih 25 pristupnika ispitu, rumunjski jezik i književnost je položilo čak 21 učenik, rezultat itekako iznad tadašnjeg nacionalnog prosjeka i samo su dva učenika položili matematiku, što je bio jedan od najgorijih rezultata na nivou države. Prošle godine sam detaljno pisao o kontinuiranom neuspjehu karaševskih učenika iz matematike, predmet koji je i ove

nastavak na 3 str.

POŽARI NA KARAŠEVSKOM PODRUČJU

Početak proljeća i kasna jesen vremenski su periodi kada na raznim mjestima iz karaševskog područja izbijaju požari koji se zatim nekontrolirano šire.

Vatra proždire polja, gori trava, voćnjaci, plastevi sijena, šume i imanja, a materijalna šteta je ogromna. Veliki dio područja koji se prostire s jedne i druge strane Nacionalnog puta Karaševo – Ričica, na primjer, izgleda ovih dana kao poslijeratno vandalizirano mjesto. U požaru koji je izbio 18. ožujka na istom području, uz mnoge druge štete, jednom nevinom čovjeku je izgorio i jedan plast sijena. Na licu mjesta smo zadesili i člana karaševskog dobrovoljnog društva vatrogasaca, gosp. Pericu Bajku, koji se sam borio s vatrenim stihijama. Prije nekoliko godine, u požaru podmetnutom uslijed jakog vjetrova u Pinetu, izgorjela je jedna staja i parcela mlade šume, uglavnom jela, bagrem i hrast, koju je u blizini svog salaša posadio Marjan Bokšan iz Karaševa.

Gotovo svi požari na karaševskom području su namjerno izazvani, rijetko kad se radi o slučajnosti. Naročito za vrijeme sunčanih dana, događa se da izbiju i nekoliko požara dnevno. Počinitelji su neodgovorne osobe koji će toliko dugo paliti sve dok ih ne uhvati policija. Sami neće nikada tražiti psihijatrijsko liječenje jer oni ni ne znaju da su bolesni i niti su svjesni zla kojega čine. Vjerojatno im se sutradan isčitava zadovoljstvo na licu dok gledaju crni pepeo i druge posljedice svoga čina.

Nije mi poznato da je sam piroman ikada dobrovoljno otišao psihijatru po pomoć. Tamo bi ih trebali poslati sudovi nakon što ih policija identificira. I ako ih identificira, jer je to veoma teško. Koliko znam, djelatnici policijske postaje iz Karaševa su

nastavak s 10. str.

ruku vrijeme koje je izvođač potrošio jer je sa zakašnjenjem počeo izvoditi radove ali i vrijeme koje se troši i sad kad su radovi obustavljeni. S druge strane, karaševski viciknez Petar Njagul izabran je za novog predsjedatelja sjednica karaševskih mjesnih izabranika za sljedeća tri mjeseca i prema tome nasljeđuje Đurđa Kurjaka, kojemu je istekao tromjesečni mandat predsjedatelja.

Daleko najvažnija točka dnevnog reda sjednice odnosila se je

U požaru je izgorio i plast sijena

nemoćni pred ovim fenomenom. Dosad nijedan piroman nije uhvaćen tako da oni i nadalje nesmetano pale,

bez da budu primorani odgovarati za svoja nedjela.

Ivan Dobra

na odobravanje budžeta karaševske općine za 2015 godinu. Koliko je meni poznato, karaševska općina je do tog dana bila ostala jedina komuna iz Karaš-severinske županije bez odobrenog budžeta. Dnevni red zasjedanja obuhvaćao je čitav niz prijedloga odluke, a rasprave oko proračuna su započele u drugoj polovici sastanka. Nakon dugih diskusija oko strukture proračuna i niz pitanja vezanih za buduće investicije komande, karaševski mjesni izabranici su jednoglasno votirali budžet

karaševske općine u formi u kojoj je on bio predložen, bez nikakvih amandmana ili modificiranja. I svi ostali prijedlozi odluka s dnevnog reda usvojeni su od strane naših mjesnih izabranika, istina neki jednoglasno, a drugi s velikom većinom, tako da o redovnom zasjedanju karaševskih mjesnih izabranika iz sredine ožujka možemo slobodno govoriti kao o jednom od rijetkih zasjedanja Mjesnog vijeća u kojem su usvojeni svi prijedlozi odluka s dnevnog reda.

Ivan Dobra

ŠCOLILE DIN COMUNA CARAȘOVA

La propunerea Inspectoratului Școlar Județean și a directorului Liceului Bilingv Româno-Croat Carașova, începând cu anul școlar 2015-2016, două școli din comuna Carașova urmau a fi comasate.

Inspectorul Școlar Județean și-a motivat solicitarea de comasare a Școlii Generale nr. 2 Carașova și a Școlii Primare labalcea prin faptul că ambele au un număr redus de elevi, iar în cazul finanțării per elev, conform noii Legi a Educației, acestea nu ar dispune de fonduri suficiente pentru asigurarea salariilor personalului didactic și auxiliar și a celorlalte cheltuieli de funcționare. Decizia a fost luată chiar dacă la sfârșitul lui 2013, inspectorul școlar general adjunct al ISJ Caraș-Severin, prof. dr. Nicolae Grindeanu, actualmente inspector școlar general, declara: „La sat, nu se umblă, dacă mă pot exprima așa. Dacă numărul de microbuze ar fi rezolvat problema transportului copiilor de la o comună la alta, se mai putea discuta, dar așa intrăm într-o zonă periculoasă. Repet, la oraș comasarea poate avea loc fără riscul apariției de abandon școlar, pentru că locațiile rămân neschimbate, pe când la sat...”

Această situație a stârnit mânia părinților, care s-au arătat nemulțumiți de propunerea conducerii școlii, atrăgând atenția că acest pas nu va duce decât la desființarea unei școli cu tradiție, și aici se referă la Școala Generală nr. 2 Carașova, una dintre școlile vechi ale comunei, precum și la punerea pe drumuri a elevilor.

Revoltați și îngrijorați de soarta copiilor, părinții s-au adresat primarului comunei în speranța că împreună vor găsi o soluție favorabilă. Astfel, cu sprijinul domnului Radan Mihai, care de altfel este

și președintele Uniunii Croaților din România, părinții elevilor de la cele două școli vizate, au înaintat o cerere către Inspectoratul Școlar Județean prin care solicită înființarea școlii cu limba de predare croată, începând cu anul școlar 2015-2016, în locul unității școlare cu limba de predare română. La baza acestei cereri stă art. 45, alin. 1 și 2, din Legea Educației Naționale nr. 1/2014 care spune că: „Persoanele aparținând minorităților naționale au dreptul să studieze și să se instruiască în limba maternă, la toate nivelurile, tipurile și formele de învățământ preuniversitar, în condițiile legii. În funcție de necesitățile locale se organizează, la cererea părinților sau tutorilor legali și în condițiile legii, grupe, clase sau unități de învățământ preuniversitar cu predare în limbile minorităților naționale.” Voința părinților a fost exprimată în tabelele anexate cu semnătura acestora și datele personale.

Răspunsul Inspectoratului Școlar Județean a fost diferit pentru cele două centre de învățământ. Referitor la școala din localitatea la-

balcea, Nicolae Grindeanu precizează că s-a adresat Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului spre a valida solicitarea părinților în conformitate cu legea în vigoare. Legat de Generala nr. 2 Carașova, conducerea inspectoratului a hotărât ca aceasta să funcționeze și anul următor în aceleași condiții și în aceeași locație. Inspectoratul mai precizează că Liceul Teoretic Bilingv Româno-Croat a trimis o adresă prin care îi înștiințează că părinții elevilor de clasa I-a și a III-a de la Școala nr. 2 Carașova nu doresc transformarea claselor cu predare în limba română în clase cu predare în limba croată. Situația este bizară, având în vedere că cele două cereri au avut atașate și tabelele în care voința părinților a fost clară, și anume că doresc clase cu predare în limba maternă pentru copiii lor.

Din scrisoarea primită de la Minister rezultă că decizia finală rămâne la latitudinea autorității administrației publice locale, respectiv a Inspectoratului Școlar Județean.

Maria Giurchița

SASTANAK KARAŠEVSKOG MJESNOG VIJEĆA

U četvrtak 19. ožujka u Središnjem Sjedištu Zajedništva Hrvata održana je redovna sjednica karaševskog Mjesnog vijeća, a najvažnija točka dnevnog reda odnosila se je na odobravanje budžeta karaševske komande za 2015. godinu.

Prije rasprava o proračunu za 2015. godinu, Mikola Moldovan

i Mikola Paun su položili prisegu i postali novi vijećnici u karaševskom Mjesnom vijeću. Mikola Paun je član Zajedništva Hrvata i ušao je u Mjesno vijeće nakon što Marjan Mateja iz osobnih razloga položio ostavku iz funkcije u ovom tijelu, dok je Mikola Moldovan, inače član PNL-ove stranke, ušao u isto tijelo nakon što je PNL-stranka povukla političku podršku Nedeljki Kurjaku. Ulazak

nova dva vijećnika u karaševsko Mjesno vijeće implicirao je, između ostalog, i modificiranje strukture raznih komisija Vijeća te usvajanje prijedloga odluke o modificiranju sastava Mjesnog vijeća. Usvojen je i prijedlog odluke o produživanju roka za završetak radova na putu Verona za osam mjeseca, odnosno do 27.12.2015. godine. To je u neku

nastavak na 11. str.

TKO JE JEDINI SUDIONIK LICITACIJE U KARAŠEVU?

Tvrtka SC Edifice Build SRL, jedini sudionik licitacije za povjerenje radova uvođenja kanalizacijske mreže u našem mjestu, ima sjedište u Fârlugu i dobro je poznata Karaševcima po tome što je krajem prošle godine izvodila radove vrijedne skoro milijun Eura na karaševskom području, odnosno na poljoprivrednom putu od Verone, preko Krške, Mostišta, kroz Đelug pa sve do blizine susjednog Klokotiča. Velim izvodila, zato što nakon obećavajućeg tempa rada s kraja prošle godine, kada su probili Veronu i skoro pripremili za asfaltiranje dionicu puta do Mostišta, veliki strojevi su iznenadno nestali s terena, a predstavnici firme SC Edifice SRL zasada ne odgovaraju niti na pismena obraćanja nadzornika radova, a kamo li na telefonske pozive vicikneza karaševske općine. Voditelj radova nam je krajem prošle godine izjavio kako će asfaltiranje puta krenuti početkom ove godine, čim vremenske prilike to dopuste. Ništa od toga. Umjesto podloge pripremljene za asfaltiranje imamo blato, umjesto asvalta postoje duboki neuređeni kanali koji onemogućuju ljudima ulaz na svoje posjede.

SC Edifice SRL nam je također poznata i po tome što radove na navedenom putu nije počela neposredno nakon pobjede na licitaciji (koja je inače trajala devet mjeseca) i primitka naloga za početak radova, već dosta kasno nakon toga, kad su svi mislili da više neće niti doći. I put Verona, kojega radi (ili bi trebala raditi) tvrtka SC Edifice Build SRL, i radovi za uvođenje kanalizacijske mreže u Karaševu,

nastavak s 2. str.

godine ostao neriješiva zagonetka u Dvojezičnoj gimnaziji. Sada bih jedino htio naglasiti kako je za neuspjeh iz ovog predmeta kriv, uz profesore matematike i same učenike, i resorni inspektor koji ništa konkretno nije poduzeo u godinama od uvođenja nadzornih kamera u ispitne učionice.

Najbolji rezultati učenika 8. razreda na ovogodišnjoj Simulaciji nacionalnog ispita postignuti su u županiji Bacău (68,56% prolaznost), zatim u Bukureštu (64%), Giurgiu (63,8%) i Bihoru (61,8%).

Radovi su obustavljeni, blato je ostalo

moderniziranje Doma kulture u Jabalču i izgradnja Centra za starije osobe u Karaševu, za čije izvođenje je jedini konkurent ista tvrtka, financirani su iz europskih fondova, kroz Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj. Koliki je potencijal ove firme i kako će privesti kraju sve zadatke

iz Karaševa (nadam se da ne izvodi radove i na drugoj strani), uvjerit ćemo se u skorije vrijeme, najkasnije do početka jeseni. U rukama je firme iz Fârluga približavanje infrastrukture Karaševa civiliziranim europskim standardima.

To što je na nivou države Karaš-severinska županija zauzela ove godine zadnje mjesto (36,27% prolaznost), nikoga više i ne čudi. Naša županija kao da je pretplaćena na jedno od zadnjih mjesta prilikom ispita ovakve vrste. Rezultati učenika su konstantno loši, nije zabilježen nikakav napredak iz godine u godinu. Prošle godine Karaš-severin je zauzeo predzadnje mjesto (36,28 prolaznost), lošiji rezultati su tada zabilježeni jedino u županiji Tulcea, no ove godine su našu županiju svi preskočili, pa tako i županija Tulcea.

Teodora Aura Potocean, učenica

8. razreda iz ričičke Osnovne škole br.2, jedina je učenica iz Karaš-severinske županije koja je na Simulaciji državne evaluacije položila oba ispitna predmeta s „čistom desetakom”. Tijekom vremena, ova je učenica osvajala zlatne medalje na raznim natjecanjima iz matematike, a dva je puta bila brončana na Nacionalnoj olimpijadi iz istoga predmeta. Toliko kad je riječ o Teodori i njezinim školskim uspjesima. Njoj se nazire blistava budućnost, zasnovana, što je pravo, na dugogodišnjem mukotrpnom radu i učenju.

Ivan Dobra

USKRS U LJUBAVI

Uskrs se slavi u proljetno vrijeme.

Za to ima više razloga. Postaje očito da poslije zime odjedanput mrtva priroda oživljava i sve se mrtvo pretvara u život. Sve je ovo slika i govor nama ljudima.

Na kakav ili u kakav novi život želimo uskrsnuti? Zapravo, da li uopće želimo uskrsnuti, ili želimo se zadržati u ovakvom stanju zauvijek?

Sve su civilizacije čeznule za Novim, sve su civilizacije i svi su ljudi u njima otvoreni mesijanski i uskrsno.

U čovjeku treba uskrsnuti novi čovjek, prijatelj, brat, čovjek mira, pitomi čovjek, čovjek slika Božja... Sve ovo u nama drijema, sve je ovo u nama skriveno kao potencijal. Kako to oživjeti, kako sve to uskrsnuti? Isus nam pokazuje svojim životom i događajem svojeg uskrsnuća.

Isusa Bog i Božja ljubav uskrsnuje. Isus sam posjeduje ljubav koja se sjedinjuje s Božanskom ljubavlju i njega uskrsnuje. Znači, nije govor o

uskrsnuću biološkog čovjeka nego o uskrsnuću ljudskog života. Samo čovjek i ono što je čovječansko u nama će uskrsnuti, a ne ono

životinjsko i zlo u nama. Samo biće koje ima i prihvaća ljubav može uskrsnuti na novi život.

“TAKO JE BILO” – “AŠA A FOST”

Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Rumunjskoj nas je 17. ožujka 2015. godine pozvalo na znamenit kulturni događaj, odnosno na promociju hrvatsko-rumunjske dvojezične knjige „Tako je bilo” – „Aša a fost”, autora Adama Mixicha. Objašnjavajući od unuka Franje Mixicha, knjiga predstavlja svjedočanstvo o prošlostoljetnom životu Hrvata u mjestu Keča iz tamiške županije, na zapadu Rumunjske.

U Centru Infoeuropa knjigu su predstavili Slobodan Ghera, predstavnik hrvatske manjine u Rumunjskom parlamentu, Petar Hačegan, lektor hrvatskog jezika na Sveučilištu u Bukureštu, ja, kao župnik u Keči, g.

Franjo Mixich, autorov unuk te apostolski nuncij mons. Lozano.

Knjiga je izuzetno vrijedna i lijepa. Slika sudbine nasih Hrvata u

Keči. Njihovog cvjetanja ali i perioda od 51. godine prošlog stoljeća naovamo otkada sustavno venu. Nadam se da ćemo je ove godine predstaviti i u našem Amfiteatru iz zgrade Zajedništva Hrvata.

KONCERT DENISA MOLDOVANA U RIČICI

Naš hrvatski glazbenik prof. Denis Moldovan je ponovo održao koncert u Ričici. Radujemo se, da kao mala manjina budemo predstavljena na muzičkom polju, od jednoga od tri najbolja orguljaša crkvene glazbe u Banatu. Denis Moldovan je porijeklom iz Klokotiča, a nedavni koncert u Ričici je samo jedan od niza koncerata koji ovaj iznimno talentirani mladić održava diljem Banata.

Nakon prvog mjesta na Nogometnom prvenstvu za manjine u Zagrebu, ovo je još jedan dokaz da je naša hrvatska mladež jako nadarena i vrijedna. Uz malo vježbe i interesa, možda u budućnosti uspijemo zavoljeti i tamburicu. U Lupaku smo sa zadovoljstvom mogli vidjeti naše Karaševke koje ne samo da imaju dobar glas, nego i talentirani prsti za “sitne žice tamburice”.

Dr. theol. Davor Lucacela

ODRŽANA PROMOCIJA DVOJEZIČNE HRVATSKO - RUMUNJSKE KNJIGE TAKO JE BILO – AŠA A FOST, ADAMA MIXICHA IZ KEČE

Utorak, 17. ožujka u prostorijama InfoEuropa, Središnje sveučilišne knjižnice (Biblioteca Centrala Universitată)

održana je promocija dvojezične knjige Adama Mixicha iz Keče, 'Tako je bilo' — 'Aša a fost'. Knjiga donosi podatke o životu naših Hrvata u Keči, u županiji Timiș, prošloga stoljeća.

Knjiga je promovirana u okviru programa Repere editoriale, rumunjskog Ministarstva vanjskih poslova (MAE). O knjizi su govorili g. Slobodan Ghera, zastupnik hrvatske manjine u Parlamentu Rumunjske, g. Petar Hačegan, lektor hrvatskog jezika i književnosti na Fakultetu stranih jezika i književnosti Sveučilišta u Bukureštu i velečasni dr.theol. Davor Lukačela, župnik župe u Žimboliji, kao i su-autor knjige g. Francisc Mixich. Promociji knjige nazočili su Nj.E.gđa Andrea Gustović-Ercegovac, veleposlanica Republike Hrvatske u Bukureštu i ostali članovi

veleposlanstva RH, apostolski nuncij Nj.E. mons. Francisco Javier Lozano, studenti i nastavnici Kroatistike i studenti i nastavnici drugih odsjeka.

Ova dvojezična hrvatsko-rumunjska knjiga svjedočanstvo je o životu Hrvata u Keči, o životu obitelji Mixich, a posebno o nesretnoj deportaciji i o teškom razdoblju provedenom tamo. O knjizi se ima i mora puno toga napisati, no opširan ćemo

prikaz donijeti u drugom broju naše publikacije.

MJESEC HRVATSKOG JEZIKA

Od prošle godine na poticaj Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovje u Hrvatskoj se obilježava Mjesec hrvatskoga jezika, koji spaja dva važna dana: Međunarodni dan materinskoga jezika (21. veljače), koji je proglasio UNESCO 1999. godine, i Dane hrvatskoga jezika, koje je proglasio Hrvatski sabor 1997. godine i koji završavaju 17. ožujka, na dan objave Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika iz 1967. godine.

Upravo je Međunarodni dan materinskoga jezika 21. veljače uzet kao početak Mjeseca hrvatskoga jezika, a završetak je 17. ožujka, na dan objave 'Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika' iz 1967. godine. Hrvatski je sabor 1997. godine utemeljio Dane hrvatskoga jezika koji traju od 11. do 17. ožujka. Tako Mjesec hrvatskoga jezika logično zaokružuje priču o materinskom hrvatskom jeziku – jeziku

naše pismenosti, kulture i identiteta.

Neprijeporna je činjenica da hrvatski jezik ima doista bogatu povijest i tradiciju, nasljeđe staro više od tisuću godina. Ovom manifestacijom istaknuta je važnost očuvanja materinskoga jezika, svih njegovih narječja i dijalekata, a javnost je upoznata s bogatom hrvatskom jezičnom baštinom i sjajnom jezičnom poviješću. Hrvatski je jezik prošao prilično burna razvoja razdoblja, ali je unatoč svim poteškoćama uspio očuvati samobitnost i samosvojnost bez obzira na silne pritiske koji su u povijesti dolazili s raznih strana. Uzeo je ponešto od svakoga jezika koji ga je okruživao ili mu se silom nametao i preživio te je danas živiji nego ikad. Slobodno se razvija, njime se slobodno piše i govori, a na međunarodnoj sceni zadobio je veliko priznanje postavši 24. službenim jezikom Europske unije.

Suvremeni hrvatski jezik nalazi se danas pred brojnim izazovima

koji se umnogome razlikuju od onih otprije samo nekoliko desetljeća. Danas smo svjesni digitalnoga doba i globalne uklopljenosti hrvatskoga jezika u europsku i svjetsku zajednicu jezika. Prilagođavanje modernomu dobu jedan je od važnih preduvjeta njegova opstanka i ravnopravnoga položaja s ostalim jezicima, a očuvanje svih jezičnih posebnosti materinskoga, hrvatskoga jezika jedna je od temeljnih zadaća ne samo jezikoslovaca, nego i svih govornika hrvatskoga jezika.

I mi ovdje, u našim karaševskohrvatskim selima, govorimo starim hrvatskim jezikom. Budimo ponosni i zahvalni našim pradjedovima što su očuvali naš materinski, hrvatski jezik i tako sačuvali naš identitet, vjeru i običaje.

Maria Lațchici

ŽIVOTNO ISKUSTVO NAJSTARIJIH ŽITELJA KARAŠEVSKIH SELA

U ovom članku odlučila sam podijeliti s vama dragi čitatelji „Hrvatske grančice“ kratku ali lijepu životnu priču najstarije bakice iz Klokotiča, Marije Žurkul, koja kaže da je „uzela 92. godinu“.

Rođena je 31. siječnja 1924. godine, u obitelji Filka, od majke Ane Filka i Martina Filke. Sjeća se da joj se baka zvala Polonija, a djed joj se zvao Krsta. Imala je još jednog brata koji se zvao Martin.

Udala se u 21. godini života za Petra Žurkula, kaže da se udala kasno jer je bilo vrijeme rata, pa nije bilo moka u selu za udaju. Muža je upoznala na radu u polju ali i na selskim igrankama koje su se odvijale redovito svake nedjelje u poslijepodnevnom satovima. Roditelji su već dogovorili njihov brak tako da se Marija Žurkul nasmijanog lica sjeća kako je prije svadbe išla s njime brati jabuke. Svadba je bila odmah prve nedjelje poslije „Krstovdana“ (Bogojavljenja) i opet s osmjehom na licu kaže kako je odmah u ljetu dobila prvu kćer, Mariju Žurkul, 1947. godine i nakon dvije godine rodila je i drugu kćer, Linu Žurkul, 1949. godine. Kao udata žena živjela je dosta teško. Ona je došla snaha u kuću svoga muža i poslije svadbe ostala je bez svekrve. Za svekru kaže da ne može usporediti njegov karakter i ružno ponašanje s nijednom osobom koju je imala prilike upoznati do ovih godina života. S njime je bilo skoro i nemoguće živjeti. Preživjela je sve ružne trenutke šutnjom i pogнутe glave. Situacija koja je današnjim mladima nezamisljiva.

Svoje dvije kćeri odgojila ih je kako je najbolje znala. Radila je danju i noću kako bi im pružila ono najbitnije u životu. Po danu bila bi u polju i kod salaša, gdje se brinula o stoki, a po noći ili pak rano u zoru ustajala bi i radila ručni rad: plela, šila, krpila pocjepanu odjeću i vezla. Muž joj je bio zaposlen kod tadašnje tvrtke koja se je počela baviti uvođenjem struje u domaćinstva.

Iz ranijih perioda života sjeća se rado dana djetinjstva, školskih dana i učitelja Grge, koji je došao iz Hrvatske. Kaže da je uspjela završiti samo šest razreda jer im je učitelj Grga rekao: „Vi ste devke, dosta vim je učenje!“ opet je naša bakica Žurkul nacrta osmijeh na licu i nastavlja s pričom kako je shvatila

Učenici iz Klokotiča davnih godina

da je izrekom učitelja Grge, njezin život morao zauzeti drugi pravac. Morala je ulagati više truda kako bi naučila što bolje raditi u polju i ručni rad, kako ne bi njezina obitelj kasnije patila zbog toga. U školu je rado išla odjevena u „kušuljki s polkama i kećicom i torbom u ruki de su bile knjige i komad. Lepano sam bila uprimenjena. Na noga sam imala opinčici ili papučke. Zimi smo nosile vlnene štrimfe i bele štrimfe od gumbača sam imala priko leta. Kad sam bila velika devka sam imala i mrežicu isplečenu priko štrimfa beli. A kad sam išla najgru, a on zapnem pole. Priko leta smo igrane bose šetaču i na mestu. Samo danac igramo u šlafja. Na glavi smo imale maramke lepene pokrivene natrak, i samo kad je bil veliki svetak a on smo imale partu uzanu“. Po zimi bile su „sidenjke“. Tu su se mladi družili, bolje upoznawali, i kasnije sklapali bi i brakove. Omiljeno jelo na „sidenjka“ je bilo „skuvarde i siranje, klbasička i slanina, to je bilo tako slatko...“

Radosna što je dočekala ovu godinu, naša bakica Marija Žurkul ne žali nijedan trenutak svoje prošlosti, već je naučila radovati se svakoj prilici koju joj život pruža, pogotovo radosti su joj veće kad joj u posjet dođe i kćer Lina koja je nakon završetka pedagoške škole dobila radno mjesto u Targu Murešu gdje se je i udala i dan danas živi. Od svojih dvije kćeri ima 4 unuka, Mariju, Milju, Danijelu i Adrijanu. Od unučadi ima 4 praunučadi, Slađanu, Miljanu, Tudora i Giuliju. Mala Aleksija joj je omiljena, a to je našoj bakici

koju joj život pruža, pogotovo radosti su joj veće kad joj u posjet dođe i kćer Lina koja je nakon završetka pedagoške škole dobila radno mjesto u Targu Murešu gdje se je i udala i dan danas živi. Od svojih dvije kćeri ima 4 unuka, Mariju, Milju, Danijelu i Adrijanu. Od unučadi ima 4 praunučadi, Slađanu, Miljanu, Tudora i Giuliju. Mala Aleksija joj je omiljena, a to je našoj bakici

prapraunuka od Slađane. Kad sam je pitala koji su joj miljenici, simpatično se nasmijala i rekla da sve obožava ali da su joj ovi najmanji sada najdraži.

Baka Žurkul, jedan je od sretnih slučajeva naše zajednice. Njoj nije potrebna neka posebna skrb. Ona hoda, zdravog je uma i veseli se svakog dana što uz svoju obitelj ne osjeća se napuštena, zanemarena i odbačena. Živi u istoj kući gdje je cijelu svoju mladost provela i u kojoj i danas ima života, jer nije zapuštena. S njome živi najstarija kćer Marija, unuk Milja sa suprugom Marijom i praunuka Miljana. Za Miljanu mi kaže kako je rado čeka svakog petka da se vrati iz Temišvara gdje je na studijama i moli Boga i krunicu kako bi cijelu njezinu obitelj dragi Bog očuvao od svakoga zla, u životu i u zdravlju, i pomogao im u svakom trenutku njihovog života.

Zaključila bih ovaj članak s riječima Pape Franje koji kaže da je uloga starijih osoba vrlo važna u obitelji i da su „molitve baka, djedova i svih starijih osoba, veliki dar za Crkvu i velika doza mudrosti za čitavo ljudsko društvo, a naročito za ono koje je odviše prezaposleno, zauzeto i raspršeno!“

Zato, dragi mladi, poštuju i volimo naše stare i drage osobe! Oni ne trebaju postati za nas teret, već bogastvo. Njihovo životno iskustvo može nam biti od koristi, a njihova pomoć neograničena sve dok im zdravlje dopušta.

Slavica Muselin

PROSLAVA DANA ŽENA U KLOKOTIČKOM VRTIĆU

I ove godine kao i prijašnjih, u našoj državi slavi se 8. ožujka Dan žena i majka.

Ovaj dan postao je Međunarodni dan posvećen ženama i o njegovoj prvoj proslavi spominje se 28. veljače 1909. u SAD-u deklaracijom koju je donijela Socijalistička partija Amerike. Ovaj dan nastao je kao potreba ondašnjih žena koje su bile prisiljene raditi u neljudskim okolnostima i u usporedbi s muškim pravima, one su bile bez ikakvog prava. Zato su počele demonstracije i nakon par godina dobile su neke od uvjeta koje su tražile, kao pravo glasa, kraće radno vrijeme, zabranu rada maloljetne djece i bolje plaće. I u ova moderna vremena, ima zemalja gdje žene su iskorištavane maksimalno, a one malo sretnije koje imaju obitelj, većina njih, drugu ulogu nemaju osim domaćice i majke, ma koliko sposobne one bile ili ne.

Od 1930. godine pa sve do oko 1960. godine Međunarodni dan žena bio je povezan s komunizmom i na Zapadu, u razvijenim državama, se je prekinuo slaviti. Ali su te države slavile Majčin dan svake godine druge nedjelje u mjesecu svibnju, kao i dan danas.

U Rumunjskoj proslava Dana žena je ujedno i dan kada su proslavljene i naše majke i bake. To je jedan od posebnih dana kada pokloni poput čestitki, cvijeća, čokoladica i drugih raznih pokloničica ne smiju faliti. Pored rođendana, ovo je još jedna proslava namjenjena da djeca i unuci idu u posjet svojim majkama i bakama u slučaju da ne žive skupa i ugađaju im.

I mališani iz klokotičkog vrtića, malo na broju (jer su neki bili prehladjeni pa su toga tjedna izostajali) ali s velikom ljubavlju, na Dan žena spremili su zajedno s odgajateljicom mali program posvećen majkama i bakama. Oni su otpjevali i recitali nekoliko pjesama koje su posvetili proljeću i najdražjoj osobi na svijetu, mami. Pjevanje i recitacija bilo je izvedeno na maternjem jeziku ali i na rumunjskom. Razveselili su svoje roditelje s pjesmama poput „Visibaba mala“, „Draga moja

majčice“, „Vine, vine primăvara“, „De ziua ta, mămică!“ itd. A kao dar pored raznolikog programa, djeca su spremila i darovala svoju majku ili pak baku, papirnatom košaricom cvijeća koju su sami izradili, a pjesmicu posvećenu majci koja je bila priljepljena na košarici, napisala je ručno njihova odgajateljica, Milena Butarița.

Ranije nije bilo toliko poklona za Dan žena, ali su obitelji bile skupa a djeca su bila sretnija. Danas, nažalost, ima obitelji koje svoju djecu ostavljaju na čuvanje bakama i djedovima, jer su oni na zapadu kako bi standard života poboljšali i njihovoj djeci nudili sve što im je potrebno. Biti roditelj u ovim teškim vremenima velika je odgovornost. Uloga oca i majke jedna je od najljepših uloga koju nam život pruža, ali u isto vrijeme, poteškoće koje susreću roditelji koji žele zdravo i kršćanski odgojiti svoje dijete, nisu male. Donijeti odluku za vlastito dijete, velika je odgovornost. Za to trebaju roditelji imati veliku ljubav, poštovanje i razumjevanje prema svojoj djeci, jer djeca su jedinstvena i samim time imaju i osobne potrebe. Ali, ako sve svedemo samo na

materijalnost, onda bi se trebali pitati kako ćemo s ovom ljudskom osobinom čovječanstva, kako ćemo djeci pokazati što je ljubav, razumjevanje i potpora u životu, ako dijete ne može se ugledati na svoje roditelje i sljediti njihove lijepe primjere.

U našim krajevima za Dan žena, bilo je dosta dječice koji su putem telefona ili interneta čestitali svojoj mami ili pak baki „Sretan 8. Mart!“, a mame ili bake koje su bile kod kuće, bile su darovane ručnim radovima ili pak nekim simboličnim poklonom od svojih miljenika.

Kad djeca rastu uz svoje roditelje i njima poklapanja se pažnja svakog dana, oni osjećaju pored ljubavi i brižljivosti, poštovanje i samopouzdanje. Činjenica da su svojim roditeljima jedinstveni i da ništa nije vrijednije od njih, rađa se samopoštovanje i takva djeca smatraju da imaju prava na sreću i uspjeh u životu. Zato drage majke, neka vaše dijete bude centar vašega svijeta i bude uvijek na vrhu vaše liste prioriteta u životu i to svakog dana, a ne samo u pojedinim prilikama.

Slavica Muselin

ZAŠTO HRVATSKI!?

Zašto u stranicama Hrvatske grančice pišemo hrvatskim književnim ili standardnim jezikom?

Zašto smo, od prvih brojeva ovog našeg lista, sve do zadnjih, odabrali pisati jednim teško pristupačnim jezikom za mnoge naše čitatelje i, umjesto toga, nismo koristili karaševski govor – prirodni govor većine stanovništva hrvatskog porijekla u Rumunjskoj? Zašto, pak, ne pišemo isključivo rumunjskim – jezikom kojim bi dobili naš list daleko većem postotku čitatelja nego što ga ima Grančica danas?

Ova su pitanja mučila naše čitatelje od samih početaka izlaska Grančice, a nerijetko su ta pitanja dolazila i od strane potencijalnih čitatelja naše novine – tu mislim, naravno, na onu kategoriju ljudi koja govori i razumije samo rumunjski jezik.

Najprije da vam odgovorim zašto varijanta s rumunjskim jezikom ispada.

Tu, stvari su prilično jasne. Naša je publikacija dvojezična. Nema gotovo ni jednog broja da ne nađeš barem jednu važnu obavijest ili pokoji članak vezan uz djelatnost lokalne administracije ili pitaj Boga što još drugo pisano na rumunjskom. To, naravno mogu razumjeti i ostali stanovnici nehrvatske etničke pripadnosti koji dijele zajedno s nama prostor karaševske doline.

Naš je cilj, međutim, obratiti se prvotno hrvatskom stanovništvu, potpomognuti ga u svom višestoljetnom opstojanju na ovim prostorima. A, kako ga inače možemo potpomognuti, ako ne u sačuvanju jezika, jer je to najsnažnije obilježje jednog naroda. Ili, kako je lijepo rekao jedan poznati profesor sa zagrebačkog sveučilišta, – „jezikom se narod međusobno prepoznaje i identificira sa svima onima koji govore jezikom koji govornik lako razumije. Zato svaki narod ima neotuđivo pravo svoj jezik nazivati onako kako naziva i svoju narodnost ili naciju u kojoj se prepoznaje kao u svojem domu“.

Dobro, onda zašto ne pišemo karaševskim?

Ipak taj je naš materinjski jezik, a ne ovaj kojeg upravo sad koristim. Na to pitanje možemo odgovoriti na više načina. Najprije moramo znati da hrvatsku manjinu u Rumunjskoj

ne čine samo Karaševci. Oni jesu, bez sumnje, najbrojnija zajednica, ali pored njih postoje i druge skupine Hrvata s različitim govornim značajkama. To su rekaški, kečanski i čenejski Hrvati iz tamiške županije. Radi toga, pisanje na karaševskom bilo bi, u najmanju ruku, nekorektno prema tim ostalim hrvatskim zajednicama iz naše države.

Druga velika prepreka u pisanju karaševskim jest nedostatak jezične norme ovog jezičnog idioma, a tek da ne govorimo o leksičkom siromaštvu karaševskog govora. Karaševskim govorom služe Hrvati Karaševci iz sedam sela: Karaševo, Lupak, Klokotič, Ravnik, Nermid, Vodnik i Jabalče te dio preostalog stanovništva hrvatskog porijekla doklinske općine sela Tirol. Moramo reći da se i među karaševskim govornicima tih sela javljaju razlike u izgovoru kojih riječi. Kao primjer upitnica „kad“ izgovara se kad u Karaševu, kat u Klokotiču, Lupaku, Nermidu i Vodniku i ket u Ravniku. Postoje, također, leksičke razlike. Uzmimo kao primjer šibice: u Karaševu i Nermidu nalazimo naziv „fitilj“, „rajpelc“ u Vodniku, „palirke“ u Lupaku i „šipke“ u Klokotiču. Za „loptu“ se u Karaševu i Vodniku rabi termin „lopta“, u Klokotiču „pala“, u Nermidu „lopka“ a u Lupaku „bubuljak“. Da ne govorimo o poplavi rumunjskih i stranih riječi koje haraju karaševskim govorom. Neke od njih ni stari govornici ne osjećaju kao tuđice. Navest ću ovdje jedan relevantan primjer – glagol „misлити“ (u smislu rasuđivati ili zaključivati). U karaševskim govorima nemamo izvornu riječ koja će objasniti rad mozga (vjerujem da se ta riječ nekada davno izgubila!), ali zato smo je nadoknadili s rumunjskom

posuđenicom „gandovati“.

Poslužio sam se s ovim primjerima, iako ima još dosta njih, kako bih evidentirao poteškoće koje bismo susreli da smo prihvatili karaševski govor u pisanju Hrvatske grančice. A te poteškoće javljaju se zbog nedostatka norme ili standardizacije ovog arhaičnog hrvatskog govora.

Hrvatski jezik, s kojim se upravo sada služim, ima tu normu. On služi svim Hrvatima diljem svijeta da bi se mogli bez poteškoća sporazumjeti. Veliki njegov nedostatak je što se mora učiti u školi.

U ranim 90. godinama naše je stanovništvo masovno odlazilo na rad u Hrvatsku, a tamo su bili u bliskom dodiru s hrvatskim standardnim jezikom. Skoro nisi našao jednu obitelj, a da barem jedan njezin član nije razumio hrvatski i primjenjivao to znanje na usmenoj i pismenoj razini. Hrvatski jezik uči se i u našim školama, stoga mlade generacije ne moraju obavezno živjeti u Hrvatskoj kako bi se na hrvatskom izražavali.

Upravo zato smo odabrali pisati hrvatskim standardnim jezikom.

Ali, priznajem odmah tu, premalo smo učinili kako bi sačuvali govore naših hrvatskih zajednica, koje se nalaze na današnjem rumunjskom tlu. Ta se greška mora popraviti u budućim izdanjima naše publikacije!

Daniel Lucacela

KRIŽ NAD KLOKOTIČAM

Niti dobro nesam svršil da se žalim (na onoj drugoj stranici!) kako skoro nikako ne pišemo na karaševskim (ili barem kako ne pišemo toliko koliko bi trebalo) če, vica, sam i počel da vim povedam jenu pripovetku.

Ali, ova pripovetka ne od davnine, kako je običaj da se pripoveda, nego od sidan vreme. Nelaš ovde da nađeš ni zmajeve, ni princeze, a niti nekog kuražnog viteza na bilem konju. Naša pripovetka je kratka, koliko da stane na trifrtalja stranu i govori za jenog običnog mladog človeka, koji je napravil i podigal jedan velik križ izbreg Klokotiča – kako da se vidi s bilo koje strane da pogleneš i kako da se zna če sila Božja bdi nad njigovim selam. Tomu človeku mu se ime Slavoljub Radovanković, ali svi ga znaju kakon Ljupčić.

Pripovetka mu počima nekoliko dana prid što da pođe prvi put u Bosnu, kod Svete Marije u Međugorje. Od toli, svaku godinu ide tamo, na Marijino svetište, i moli Boga za njega i za njegovu familiju, ali i za svi njegovi Klokotičanje.

Ali, misim če bi bilo najbolje da nim kaže naš Ljupčić, s njegovimi ustima što se tad strefilo!

„Godinu 2010. sam se našal s jenim velečasnim i on mi je pripovidal za Međugorije. Ja sam prije toga bil tamo, ali sasvem nakratko. Onda, 2011. dobijem pozivnicu od velečasnoga iz Lupaka če ako želim da idem i ja s jenom grupicom u Međugorje i ja sam mu rekal če mi odgovara. Jenu nideljū dana prid što da pođemo, u jenu večer, sam si rekal ženi če lamo da idemo tamo i ona mi je rekla – dobro, idemo! Sutradan, poranini kažem ženi če sam snel če idem kod nas na Kolniku i treba da postavim tu jedan

križ. Drugu večer – isti san kakon i prvu noć. I pak joj kažem: Nevenko, pazi, pak sam snel istu stvar! Ali, tej drugi put se spomenem če sam donesal iz Austrije, kad sam si bil tamo kod žene u jenim domu, (če ona je radila kako mloge od nas žene što imaju brigu za stariji) jedan kip, propeče Isusa Krista, upuđeno tamo negdi u gradini. Ništa, treći dan, pak isti san... Većem ne mi bilo svejeno! Stiglo je vreme da pođemo na put. Kad smo stigli tamo, smo pošli na brdo Majke Božje, na Križevac i ja kažem velečasnomu iz Lupaka sve što sam snel, a on mi reče: Da znaš če to ti je neki znak od Boga! Ja mu kažem onda če lam da činim sve što je moguće da podignem taj križ če se bojim i če neznam što bi to da znači. Moram da kažem ovde če velečasni Tjinkul je išal mlogo godine prije toga u Međugorje, ali niti jedanred ne uspenjal brdo Majke Božje. Ovej put je išal do kraja... No, dođem ja doma i nakon nekoliko dana počmem radnju na križu. Ali, kakon če mi nešto sve smetalo da ne odradim tu radnju tog leta i tako me sve strglo do kraja godine. Tek po novoj godini, negdi u marcu sam ga svršil. Metnem, onda,

kip Isusa, propeče, na križ, a križ stavim u kola i s traktorom odem na Kolnik i ga podignem. To je bilo pravo one nidelje prije Uskrsa. Sad da vidiš, ako imaš moguće, kako lepo izgleda noćom svetlo koje sam metnul na križ, če sam potegлил i struju. Od mene od doma sam potegлил 100 metara kabla pravo do nabrig. Sam govoril s velečasnim Dobrom iz Klokotiča da posveti križ odma nakon Uskrsa ovu godinu, če, nažalost, nesam stigal dosad da ga posvetim. S Božjom pomoću, ja bi tel da napravim ovde i stajališta, kako je u Karaševu kod Kalvarije. Misim če put koj vodi do križa jako lepo izgleda i čak može da se uredi mesto za sve postaje od križnjeg puta“.

Neznam kako la da se svršil ova pripovetka, ako la da se preuredi put koji vodi do križa i da se metnu tamo stajališta, ali siguran sam če, od kad se smrkne, za Veliki Petak, za Veliku Subotu i za sam Uskrs ako pogleneš izbreg Klokotiča laš da vidiš kako se svetle konture jenog križa, kojeg je s verom u Boga i s otvorenom dušom podigal jedan človik, koji je tražil da si isplni san...svoj divni san!

Daniel Lucacela

MOJE ISKRENE ISPRIKE RAVNIČANJAM!

U prošlom broju Garančice sam pisal za običaj Fašanka kod Karaševci. Sam pisal najviše za Vodnik, za njini Mošulje. Priznam če, u mojoj želji da uvatim što po više od svega što se događa nideljom i tornikam prid Pepelnicu u Vodniku,

sam izostavil svi oni drugi sela, koji imaju ješte živ tej običaj. Ali zato sam, po pravici, i dobil reklamacije od jene revoltirane grupe luđi iz Ravnika. Njim možem jedino da obećam če za drugu godinu njino selo la da bude u novinji kad lamo da pišemo za poklade!

Daniel Lucacela

